

Основни промени, касаещи общественото осигуряване

(съгласно промените в Кодекса за социално осигуряване, приети на 28.07.2015 г. и обнародвани на 11.08.2015 г.)

Промени, влизащи в сила от 15.08.2015 г.

Създава се нов фонд „Пенсии за лицата по чл. 69”

В този фонд ще постъпват осигурителните вноски на военнослужещите по Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България, държавните служители по Закона за Министерството на вътрешните работи, Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, и следователите, и от него ще се изплащат пенсиите им. Фондът ще изплаща пенсии за инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт на горепосочените лица.

Промяна на осигуряването в универсален пенсионен фонд (УПФ) – многократно

Осигурените в универсален пенсионен фонд лица имат право да изберат да променят осигуряването си от универсален пенсионен фонд във фонд „Пенсии”, съответно във фонд „Пенсии за лицата по чл. 69”, **не по-късно от 5 години преди възрастта по чл. 68, ал. 1, при условие че не им е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст.**

При промяна на осигуряването от универсален пенсионен фонд във фонд „Пенсии”, съответно във фонд „Пенсии за лицата по чл. 69”, натрупаните средства от индивидуалната партида на осигурените лица (от УПФ) се превеждат в Държавния фонд за гарантиране устойчивостта на държавната пенсионна система (т.нар. Сребърен фонд).

Изключение от правилото за многократност

Лицата, на които към 1 януари 2016 години остават по-малко от 5 години до навършване на възрастта по чл. 68, ал.1, могат еднократно да упражнят правото си на избор на осигуряване от УПФ във фонд „Пенсии”, съответно фонд „Пенсии за лицата по чл. 69”.

Промяна на осигуряването в професионален пенсионен фонд (ППФ) – еднократно

Осигурените в професионален пенсионен фонд лица имат право еднократно да променят осигуряването си от професионален пенсионен фонд във фонд „Пенсии”, **ако не им е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст или професионална пенсия за ранно пенсиониране.**

Служебно разпределение

По отношение на допълнителното задължително пенсионно осигуряване се възстановява отново служебното разпределение за лицата, които в 3-месечен срок от началото на осигуряването си, не са избрали универсален/ професионален пенсионен фонд.

Обратно прехвърляне в УПФ

Лицата, които са избрали да променят осигуряването си от универсален пенсионен фонд във фонд „Пенсии“, съответно във фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“, могат да изберат да възобновят осигуряването си в универсален пенсионен фонд не по-късно от 5 години преди навършване на възрастта за пенсиониране по чл. 68, ал. 1 и ако не им е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст.

При промяна на осигуряването от фонд „Пенсии“, съответно от фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“, в универсален пенсионен фонд, ако за лицето има преведени средства в Държавния фонд за гарантиране устойчивостта на държавната пенсионна система (т.нар. Сребърен фонд), същите се прехвърлят по индивидуалната му партида в избрания от него универсален пенсионен фонд.

Промени, влизащи в сила от 01. 01. 2016 г.

Допълнително осигуряване на учителите в „Учителски пенсионен фонд“.

Предвижда се учителите да се осигуряват допълнително за старост и в Учителски пенсионен фонд с отделна осигурителна вноска. Годишният бюджет на учителския пенсионен фонд ще се одобрява ежегодно със Закона за бюджета на ДОО за съответната година. Осигурителната вноска е в размер на 4.3 на сто и е изцяло за сметка на осигурителя. Учителският пенсионен фонд няма да бъде част от държавното обществено осигуряване (ДОО).

Осигурителни вноски

За лицата, които са избрали да променят осигуряването си от универсален пенсионен фонд във фонд „Пенсии“ на държавното обществено осигуряване, съответно във фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“, осигурителната вноска, постъпваща във фонд „Пенсии“, съответно във фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“, се увеличава с размера на вноската, постъпвала до този момент в УПФ в размер на 5 %, която се разпределя между осигурителя и осигуреното лице в съотношение 2.8 към 2.2.

За лицата, които са избрали да променят осигуряването си от професионален пенсионен фонд във фонд „Пенсии“, осигурителната вноска, постъпваща във фонд „Пенсии“ на държавното обществено осигуряване се увеличава с размера на вноската в ППФ от 12% и 7%, съответно за първа и втора категория. В периода на промяната на осигуряването тази вноска няма да се натрупва в индивидуалната партида на лицата, които са избрали да променят осигуряването си, но се предвижда за този период да не се намалява индивидуалният им коефициент, използван за изчисляване на пенсиите от ДОО.

Придобиване право на пенсия

Променят се условията за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, като считано от 1 януари 2016 година се намаляват с по 2 месеца изискванията за възраст и за стаж за мъжете и жените за отпускане на пенсия. Увеличаването на възрастта и стажа за пенсиониране се предвижда да бъде по-плавно отколкото беше в действащия закон.

Обща хипотеза

Считано от 1 януари 2016 година право на пенсия за осигурителен стаж и възраст се придобива при навършване на възраст **60 години и 10 месеца за жените и 63 години и 10 месеца за мъжете и осигурителен стаж 35 години и 2 месеца за жените и 38 години и 2 месеца за мъжете.**

От 31 декември 2016 г. възрастта за пенсиониране за **жените** се увеличава от първия ден на всяка следваща календарна година - до 31 декември 2029 г. с по 2 месеца за всяка календарна година, а от 1 януари 2030 г. - с по 3 месеца за всяка календарна година до достигане на 65-годишна възраст.

За **мъжете** възрастта за пенсиониране се увеличава с по 2 месеца до 31 декември 2017 г., а от 1 януари 2018 г. - с по 1 месец за всяка календарна година до достигане на 65-годишна възраст.

От 31 декември 2016 г. осигурителният стаж за мъжете и за жените се увеличава от първия ден на всяка следваща календарна година с по 2 месеца до достигане на осигурителен стаж от 37 години за жените и 40 години за мъжете.

Пенсиониране при недостигащ стаж

В случай че лицата не могат да се пенсионират поради недостигащ стаж до 31 декември 2016 г., те придобиват право на пенсия при навършване на възраст от 65 години и 10 месеца за жените и мъжете и най-малко 15 години действителен осигурителен стаж. От 31 декември 2016 г. възрастта се увеличава от първия ден на всяка следваща календарна година с по 2 месеца до достигане на 67-годишна възраст.

Пенсиониране преди навършване на възрастта

Въвежда се нова възможност за пенсиониране на лица, които имат стажа, но нямат навършени годините по чл.68, ал.1. Тогава те могат да се пенсионират до 1 година по-рано, като пенсията, която им се отпуска е пожизнена, но в намален размер.

Пенсиониране на танцьори и военнослужещи по Закона за отбраната и въоръжените сили, държавни служители по Закона за МВР, Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража и следователите

За тези специални категории, които до момента се пенсионираха на основание на определен брой години стаж като такива, без изискване за възраст, се въвежда минимална възраст за придобиване право на пенсия.

За повечето от категориите служители по чл. 69 **минималната възраст за пенсиониране е 52 години и 10 месеца и поне 27 години осигурителен стаж**, от които поне две трети реално прослужени като военнослужещи. **Предвижда се от 1 декември 2016 година възрастта да се увеличава с по два месеца до достигане на 55 години.**

Тези лица, които имат необходимия осигурителен стаж за пенсиониране, могат да се пенсионират, независимо от възрастта, по стария ред до 31 декември 2018 година.

Лицата, на които е отпусната пенсия от ДОО до 31 декември 2015 година с намален индивидуален коефициент, могат да поискат преизчисляването на пенсията си, ако в срок до 31 декември 2016 година изберат да прехвърлят средствата си във фонд „Пенсии“, съответно фонд „Пенсии за лицата по чл.69“.

При танцьорите минималната възраст за пенсиониране, която се въвежда е 42 години и 10 месеца и ще нараства с по 2 месеца до достигане на 45 години.

Пенсии на лица, работили при условията на първа и втора категория труд

Въвежда се като редовна възможност изплащането от фонд „Пенсии“ на пожизнени пенсии на лицата, работили при условията на първа и втора категория труд. Условието за това е лицата да не са придобили право на пенсия от по чл. 168 от КСО, т.е от ППФ, освен ако не са променили осигуряването си от ППФ само във фонд „Пенсии“.

Условието за лицата, работили 10 години при условията на първа категория, е да са навършили до 31 декември 2015 г. възраст от 47 години и 8 месеца за жените и 52 години и 8 месеца за мъжете, и да имат сбор от осигурителен стаж и възраст 94 за жените и 100 за мъжете;

От 31 декември 2015 г. възрастта се увеличава от първия ден на всяка следваща календарна година с по 2 месеца за мъжете и с по 4 месеца за жените до достигане на 55-годишна възраст.

Условието за лицата, работили 15 години втора категория, е да са навършили възраст до 31 декември 2015 г. - 52 години и 8 месеца за жените и 57 години и 8 месеца за мъжете, и да имат сбор от осигурителен стаж и възраст 94 за жените и 100 за мъжете;

От 31 декември 2015 г. възрастта се увеличава от първия ден на всяка следваща календарна година с по 2 месеца за мъжете и с по 4 месеца за жените до достигане на 60-годишна възраст.

В този случай, при подаване на искане за отпускане на пенсия, лицето подава и заявление за прехвърляне на средствата си от ППФ във фонд „Пенсии“.

За преценяване правото на пенсиониране стажът от първа категория допълва стажът от втора категория без превръщане.

Предвижда се увеличаване на тежестта на осигурителния стаж във формулата за изчисляване на пенсиите от фонд „Пенсии“.

За периодите, през които лицата са осигурявани в универсален пенсионен фонд индивидуалният им коефициент се намалява на базата на съотношението между размерите на осигурителните вноски за универсален пенсионен фонд и този за фонд „Пенсии“ за трета категория труд за лицата, родени преди 1 януари 1960 г., по ред, определен с акт на Министерския съвет.

Индивидуалният коефициент не се намалява за периодите, за които натрупаните средства по индивидуалната партида на лицата в универсален пенсионен фонд са прехвърлени в Държавния фонд за гарантиране устойчивостта на държавната пенсионна система (т.нар. Сребърен фонд).

Условия за изплащане на средства при инвалидност от универсален пенсионен фонд (УПФ) и професионален пенсионен фонд (ППФ).

Считано от 1 януари 2016 година, за осигурените в УПФ и ППФ се предвижда еднократно изплащане до 50 на сто от средствата, натрупани по индивидуалната партида, при **трайно намалена работоспособност над 89,99 на сто**;

Условия за пенсиониране от професионален пенсионен фонд (ППФ)

От 1 януари 2016 г. осигурените лица в професионален пенсионен фонд придобиват право на пенсия за ранно пенсиониране при:

1. не по-малко от 10 години осигурителен стаж след 31 декември 1999 г. при условията на първа категория труд и възраст 10 години по-ниска от възрастта им по чл. 68, ал. 1;
2. не по-малко от 15 години осигурителен стаж след 31 декември 1999 г. при условията на втора категория труд или при условията на първа и втора категория труд и възраст 5 години по-ниска от възрастта им по чл. 68, ал. 1.

При преценяване правото на пенсиониране от ППФ осигурителният стаж от първа категория труд допълва осигурителния стаж от втора категория труд без превръщане.

Оповестяване на информация за портфейлите

Задължението на пенсионните фондове за оповестяване на информацията за обема и структурата на инвестициите става изискуема на всяко тримесечие, а не веднъж годишно до 31 март. Тази промяна влиза в сила от 1 януари 2016 г.

Промяна в таксите и удръжките

За осъществяване на дейността по допълнително задължително пенсионно осигуряване и за управление на пенсионните фондове се въвеждат такси и удръжки в полза на пенсионноосигурителните дружества, както следва:

1. удръжка от всяка осигурителна вноска в размер до:

- а) 4,5 на сто - за 2016 г.;
- б) 4,25 на сто - за 2017 г.;
- в) 4 на сто - за 2018 г.;
- г) 3,75 на сто - от 2019 г.;

2. инвестиционна такса, изчислена върху стойността на нетните активи на фонда в зависимост от периода, през който те са били управлявани от пенсионноосигурителното дружество, както следва:

- а) до 0,9 на сто годишно - за 2016 г.;
- б) до 0,85 на сто годишно - за 2017 г.;
- в) до 0,8 на сто годишно - за 2018 г.;

г) до 0,75 на сто годишно - от 2019 г.

Отпада таксата за промяна на участие в УПФ и ППФ. Размерът на таксата за прехвърляне на средства от УПФ/ППФ към пенсионните схеми на Европейския съюз се намалява на 10 лева.

Промени, влизащи в сила от 13. 08. 2016 г.

Нова дефиниция за „Свързани лица“ и „Контрол“

Приети са изменения в дефинициите за „Свързани лица“ и „Контрол“, които би трябвало да разширят приложното им поле като средство за предотвратяване на някои порочни практики при инвестирането на средствата на фондовете.

С цел да се даде достатъчно време на пенсионните дружества да приведат инвестициите си в съответствие с новите дефиниции, влизането в сила на новите дефиниции е отложено с една година, така че промените ще започнат да се прилагат от 13.08.2016 г.

Промени, влизащи в сила от 01. 01. 2017 г.

Увеличава се осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ от 1 януари 2017 година с 1 процентен пункт и от 1 януари 2018 година с още един процентен пункт. Увеличението се разпределя между осигурителя и осигуреното лице в съотношение 0.56 към 0.44. Това увеличение заменя планираното увеличение на вноската в УПФ от 1 януари 2017 година на 7%, поради което вноската в УПФ ще запази размера си от 5%.